

Verslag concept

Commissie Economie, Energie en Bestuur

Datum	:	21 januari 2019
Commissievoorzitter (plv.)	:	mw. R. Kocken
Commissiegriffier	:	mw. M. de Zwart
Telefoonnummer/e-mail	:	023-5143756/zwartm@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter (plv.)		mw. R. Kocken
Commissiegriffier		mw. M. de Zwart
Leden van de commissie	VVD	mw. F.M. Lagerveld
	D66	dhr. F. de Groot, mw. S. Klaassen, dhr. W. Bakker
	PvdA	mw. Doevendans, mw. C. van Rooij
	PVV	mw. I. Bezaan
	SP	dhr. J. Haijen
	CDA	dhr. P. de Kam, mw. W. van Aniel
	GroenLinks	mw. Z. Pels, dhr. J. Gringhuis
	PvdD	dhr. F. Zoon
	50PLUS	mw. O. de Meij
	CU/SGP	dhr. M. Klein
	ONH	dhr. B.I.M. Bouberg Wilson
Gedeputeerden		dhr. A. Tekin, dhr. J. van der Hoek, dhr. J. Bond
Notulist		Verslagbureau Moneypenny/mw. H. Mutsaerts
Afwezig met bericht		dhr. Buijtenorp (D66), dhr. M.R.F. Wieseahn (VVD), dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. A. van Liere (PvdD), mw. C. Boelhouwer (SP), dhr. A. Hietbrink (GL)

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Inloophalfuur
3. Vaststellen agenda, verslag 26 november 2018, lange termijnagenda en moties- en toezeggingenlijsten
4. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
5. Rondvraag portefeuille dhr. Tekin en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
6. A-agenda Energie, Duurzaamheid, Circulaire Economie, Bestuur, Culturele Infrastructuur, Inkoop (algemeen) en Archieven (Van der Hoek)
  - 6.a. Gewijzigd initiatiefvoorstel Regenboogprovincie 2.0
  - 6.b. Energietransitie: Rapport diverse Rekenkamers inz. Energietransitie
7. Rondvraag portefeuille dhr. Van der Hoek en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

Pagina 2

- 5 8. B-Agenda Economie, Toerisme en Recreatie, Internationale Marketing en Acquisitie, Sponsoring en Subsidies Algemeen
- 8.a. Kop werkt: jaarprogramma 2019 /voortgangsrapportage 2018 en Maatschappelijke en Economische Effectrapportage
- 10 9. Rondvraag portefeuille dhr. Bond en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
10. Sluiting

15

Agenda

20

1. Opening en mededelingen

25 De **voorzitter** opent de vergadering om 18.15 uur en heet alle aanwezigen welkom. Bericht van verhindering is ontvangen van dhr. Buijendorp (D66), dhr. M.R.F. Wieseahn (VVD), dhr. A. van Liere (PvdD). Niet aanwezig zijn mw. C. Boelhouwer (SP), dhr. A. Hietbrink (D66) en dhr. N. Kaptheijns (PVV). Tevens zijn de CdK en gedeputeerde Loggen verhinderd. Laatstgenoemde wordt vervangen door gedeputeerde Van der Hoek. In de vergadering van 11 februari a.s. wordt het concept Klimaatakkoord behandeld. De vergadering wordt voorafgegaan door een uitgebreide technische briefing van 18.00 uur tot 19.00 uur. De commissie gaat hiermee

30 akkoord. Voorgesteld wordt om de expertmeeting Economie op 1 maart van 13.00 tot 16.00 uur te agenderen.

Mw. **De Meij** (50plus) stelt voor deze meeting voor de nieuwe commissieleden na de Statenverkiezingen te organiseren.

35

Dhr. **De Groot** (D66) benadrukt dat de huidige commissie erop aangedrongen heeft om deze meeting te organiseren. Bovendien heeft deze commissie veel ervaring met de economische agenda.

40 De **voorzitter** constateert na inventarisatie dat slechts 3 commissieleden deze meeting ondersteunen. Daarom wordt besloten wordt om de meeting uit te stellen tot na de verkiezingen.

45 Alle commissies mogen een uitje organiseren om afscheid te nemen van elkaar. Voorgesteld wordt om het uitje voor deze commissie op donderdagavond 28 februari a.s. (reservedatum) te plannen. De commissie gaat hiermee akkoord.

Gedeputeerde **Tekin** meldt dat het rapport over de recreatieschappen bijna afgerond is. Op 12 februari a.s. staat het rapport met een aantal scenario's geagendeerd voor het college. Het college neemt hier kennis van en geeft bouwstenen mee voor de nieuwe coalitiepartners. Dit betekent dat het rapport niet meer in de commissie EEB behandeld kan worden deze periode. Voorgesteld wordt om het rapport te agenderen in de commissie NLWM op 25 februari a.s. met uitnodiging van de commissie EEB. De commissie gaat hiermee akkoord.

- 55 2. Vaststellen agenda, verslag 26 november 2018, lange termijnagenda en moties- en toezeggingenlijsten

Agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

60 Verslag 26 november 2018

Mw. **Klaassen** (D66) constateert dat er diverse malen GL achter haar naam staat. Zij verzoekt om correctie. Is er al een gesprek gepland van de commissie met de ceo van Alliander?

Pagina 3

65 De **voorzitter** zal de foutieve vermelding laten aanpassen. Zij stelt voor om te proberen het gesprek met de CEO te plannen voor de volgende commissievergadering op 11 februari a.s., aangezien dan ook het Klimaatakkoord geagendeerd staat.¹ Het verslag wordt gewijzigd vastgesteld.

70 Strategische Statenagenda
De volgende onderwerpen staan geagendeerd voor de volgende vergadering: het Klimaatakkoord, Uitvoeringsregeling Cultuur en het initiatiefvoorstel D66 Next Step.

75 Moties- en toezeggingenlijsten
De lijsten wordt voor kennisgeving aangenomen.

Gedeputeerde **Van der Hoek** meldt mbt tot de toezeggingenlijst het volgende:

- Ontwikkelperspectief Circulaire Economie: is ter kennisname aan PS is gestuurd;
- Oprichting innovatiefonds: de gedeputeerde heeft de fondsmanager verzocht om extra aandacht te geven aan inclusiviteit en goed werkgeverschap. De fondsmanager heeft benadrukt dat deze beide onderwerpen expliciet worden genoemd in de leningsvoorwaarden. In deze voorwaarden is ook opgenomen dat het fonds het recht heeft om de Wet Bibob toe te passen indien daar aanleiding voor is.
- Klimaatakkoord staat geagendeerd voor de vergadering van 11 februari a.s. maar benadrukt wordt dat nog niet alle informatie beschikbaar is omdat de doorrekeningen nog ontbreken. Tevens wordt er een bestuurslastonderzoek voor de provincie uitgevoerd. De eerder gedane toezegging kan derhalve nog niet volledig nagekomen worden.

85

90 3. Inloophalfuur

Er zijn geen insprekers.

95 4. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

Er zijn geen vragen.

100 5. Rondvraag portefeuille dhr. Tekin en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

Er zijn geen vragen.

105 6. A-agenda Energie, Duurzaamheid, Circulaire Economie, Bestuur, Culturele Infrastructuur, Inkoop (algemeen) en Archieven (Van der Hoek)

6.a. Gewijzigd initiatiefvoorstel Regenboogprovincie 2.0

Gedeputeerde Loggen is verhinderd, hij wordt vervangen door gedeputeerde Van der Hoek.

110 Mw. **Pels** (GL) bedankt de PvdD en SP voor de steun voor het initiatiefvoorstel en de enthousiaste reacties van de overige partijen. Het college wordt bedankt voor de voortvarendheid waarmee de eerste stappen zijn gezet en voor de acties die reeds ondernomen zijn. Door de Nashville-verklaring die door heel veel mensen is ondertekend, is recent de noodzaak tot het actief uitdragen van inclusiviteit extra duidelijk geworden, mede omdat uitsluiting vaak op subtiele en verborgen wijze plaatsvindt. Het beschermen van de belangrijke vrijheden en waarden vraagt om een continue inspanning en het bespreekbaar maken van hetgeen net onder het oppervlak ligt. De steun van GS en de oproep voor inclusief werkgeverschap wordt toegejuicht. De provincie heeft een voorbeeldfunctie, daarom wordt voorgesteld om in de provinciale organisatie een roze werkgroep in te stellen om de inclusiviteit binnen de eigen organisatie te bevorderen en te stimuleren. GS zorgen voor een goede start van de werkgroep, waarna de werknemers het initiatief overnemen. De

115

120

---

¹ De CEO van Alliander heeft aangegeven in de nieuwe Statenperiode graag met de commissie van gedachten te wisselen.

Pagina 4

125 verantwoordelijkheid is echter breder dan die van de eigen organisatie. Gemeenten moeten
gefaciliteerd worden om de eigen inclusiviteit te bevorderen. Het is een bestuurlijke opgave
van de provincie om gemeenten aan te spreken op hun eigen verantwoordelijkheid voor
inclusiviteit. In november jl. heeft een eerste succesvolle bijeenkomst over inclusiviteit
plaatsgevonden. Daarom wordt voorgesteld om jaarlijks samen met de gemeenten een
130 symposium en werkatelier te organiseren. Tevens dienen gemeenten gestimuleerd te worden
om aan te sluiten bij het project Regenboogsteden en samenwerking te zoeken met de
meldpunten discriminatie, het COC en andere maatschappelijke LHBTQI-plus organisaties. Met
dit initiatief wordt het signaal afgegeven dat iedereen in Noord-Holland zichzelf mag zijn.
Noord-Holland dient voorop te lopen in het uitdragen van deze belangrijke waarden, zodat
men de meest inclusieve provincie van Nederland wordt.

135 Dhr. **Zoon** (PvdD) is mede-indiener van het initiatiefvoorstel dat duidelijk maakt dat iedereen
erbij hoort en dat iedereen zichzelf mag zijn. De PvdD is trots op het feit dat de provincie zich
als regenboogprovincie afficheert en allerlei stappen zet die een enorme impact hebben.

140 Dhr. **Haijen** (SP) sluit aan bij de voorgaande sprekers. De actualiteit van de afgelopen weken
toont aan dat dit initiatiefvoorstel noodzakelijk is en dat het belangrijk is dat de provinciale
overheid inclusiviteit actief uitdraagt.

Dhr. **Bouberg Wilson** (ONH) stemt in met het voorstel.

145 Mw. **Bezaan** (PVV) waardeert de genomen moeite van de indieners om dit initiatiefvoorstel te
formuleren, maar de belangrijkste oorzaak van homohaar, de islam, wordt helaas niet
genoemd. Dat is hypocriet.

150 Dhr. **De Groot** (D66) vindt het van groot belang en is trots op het feit dat de provincie de
regenboogvlag heeft gehesen. Het voorstel om een bijeenkomst te organiseren in de volgende
Statenperiode, wordt ondersteund. Wel dient er een tussentijdse evaluatie plaats te vinden om
na te gaan of het juiste middel wordt ingezet om de doelstellingen te bereiken. Daarvoor is
het opstellen van een planningshorizon noodzakelijk.

155 Mw. **Pels** (GL) vraagt een nadere toelichting op de voorgestelde evaluatie.

Dhr. **De Groot** (D66) stelt dat de evaluatiedatum goed ingepland moet worden.

160 Mw. **Van Andel** (CDA) ondersteunt het voorstel. Over de praktische uitwerking zijn GS en de
indieners het nagenoeg eens, dus dat komt goed.

Mw. **De Meij** (50plus) steunt het voorstel. Het is goed dat de inclusiviteit verbreed is naar
meerdere doelgroepen.

165 Mw. **Lagerveld** (VVD) dankt de indieners voor het voorstel. De reactie van GS wordt
afgewacht.

170 Mw. **Doevendans** (PvdA) is voorstander van met name inclusief werkgeverschap en het
aanbieden van trainingen binnen HR. GS dienen de werkgroep in het leven te roepen en te
faciliteren maar daarna dient de roze werkgroep het initiatief over te nemen en uit te voeren.

Mw. **Pels** (GL) meldt dat het inderdaad de bedoeling is dat GS de werkgroep instellen en de
organisatie zoekt daar zelf leden voor. Daarna dient de werkgroep door de werknemers
overgenomen en gedragen te worden.

175 Mw. **Doevendans** (PvdA) vindt het van belang dat GS de werkgroep initiëren en faciliteren,
maar daarna is het van belang dat de energie van de werkgroep bottom-up ontstaat en dienen
de medewerkers de werkgroep te trekken.

180 Dhr. **Klein** (CU/SGP) vindt het van belang dat in Noord-Holland iedereen mag en kan zijn wie
hij of zij is want dat is een essentiële waarde. De overheid dient de inclusiviteit te waarborgen
maar dat geldt ook voor de vrijheid van meningsuiting zolang de wet niet wordt overtreden.
Daar kan het af en toe even schuren, zoals de afgelopen weken gebleken is. Maar ook is de
afgelopen week duidelijk geworden dat de Nashvillerverklaring niet door een hele grote groep

185 mensen wordt ondersteund. Overigens moeten ook die meningen gerespecteerd worden. Het gaat volgens GS bij inclusief werkgeverschap om diversiteit in de breedte, dus niet alleen gericht op LHBT, maar ook op gehandicapten en andere etnische achtergronden. Deze lijn van GS wordt ondersteund.

190 Gedeputeerde **Van der Hoek** vindt het belangrijk dat de provincie een regenboogprovincie wil zijn waar inclusiviteit echt aan de orde is en waar geen uitsluiting plaatsvindt.

Dhr. **Klein** (CU/SGP) verzoekt GS in dat kader nog een keer goed naar het persbericht over het hijsen van de vlag te kijken.

195 Gedeputeerde **Van der Hoek** zegt toe de tekst opnieuw te beoordelen. Hij ondersteunt het bespreekbaar maken van alle aspecten en problemen die samenhangen met de doelgroep. GS hebben in de organisatie de behoefte aan een roze werkgroep geïnventariseerd om het draagvlak te toetsen en daaruit blijkt dat hier niet direct behoefte aan bestaat. Dat neemt niet weg dat het initiatiefvoorstel uitgevoerd zal worden gezien de brede steun, maar wel met een
200 bredere blik ook op mensen met een handicap of andere mensen die onvoldoende gehoord en/of gezien worden. Uit de evaluatie van de eerste bijeenkomst met de gemeenten blijkt dat de gemeenten meer behoefte hebben aan een regionale aanpak voor het organiseren van dergelijke bijeenkomsten. Daar ziet men geen toegevoegde waarde voor de provincie. Daarom heeft de provincie zich wel bereid verklaard om dergelijke initiatieven en behoeften te
205 faciliteren, maar niet de organisatie op zich te nemen van twee bijeenkomsten per jaar.

Tweede termijn

210 Mw. **Pels** (GL) dankt voor de brede steun van de commissie. Het is jammer dat de PVV bij het verdedigen van de Nederlandse waarden en vrijheden enkel focust op één groep.

Mw. **Bezaan** (PVV) deelt het standpunt van de indieners over de Nashvilleverklaring, maar wil benadrukken dat de oorzaak van uitsluiting met name uit één hoek komt.

215 Mw. **Pels** (GL) keurt alle vormen van uitsluiting af. Het is jammer dat de PVV niet bereid is om met een positieve insteek de Nederlandse waarden te verdedigen en dat zij het voorstel niet ondersteunt.

220 Mw. **Bezaan** (PVV) heeft niet gezegd dat zij niet instemt met het voorstel. Zij heeft enkel aangegeven dat de oorzaak van uitsluiting met name in de islam te vinden is en dat wordt niet genoemd in het initiatiefvoorstel.

225 Mw. **Pels** (GL) geeft de voorkeur aan het door GS instellen van een werkgroep waarna de werkgroep overgedragen wordt aan de organisatie en de medewerkers. Het voorstel is vergelijkbaar met het aanstellen van de werkambassadeur om discriminatie op de arbeidsmarkt aan te pakken waarna werkgevers er zelf mee aan de slag gaan.

230 Mw. **Doevendans** (PvdA) verzoekt GS nogmaals in de organisatie na te gaan of er voor de roze werkgroep voldoende steun is want de werkgroep moet zelf het initiatief continueren. Wat gebeurt er als niemand wil deelnemen aan de werkgroep?

Mw. **Pels** (GL) vindt het ook prima als werknemers die niet tot de doelgroep behoren, aan de werkgroep deelnemen, maar er moet wel sprake zijn van een zo divers mogelijke afspiegeling.

235 Mw. **Doevendans** (PvdA) is het hiermee eens.

240 Mw. **Pels** (GL) heeft van diverse gemeenten tijdens de bijeenkomst verschillende geluiden gehoord over de betrokkenheid van de provincie, dat wisselt sterk per gemeente. Het is juist wel van belang om een bijeenkomst te organiseren, omdat niet elke gemeente beschikt over een specifieke diversiteitsambtenaar en omdat het besef van uitsluiting nog moet groeien. Hiermee wordt het goede voorbeeld gegeven dat ertoe kan leiden dat het onderwerp bij de gemeenten op de agenda komt.

245 Dhr. **De Groot** (D66) is er voorstander van dat gemeenten onderling kennis en ervaring uitwisselen. Daarom stelt hij voor om het onderwerp in de eerste twee jaar van de nieuwe

Statenperiode wel te agenderen en afhankelijk van het verloop en de uitkomst af te wegen of het zinvol is om wel of niet door te gaan met het organiseren van bijeenkomsten voor gemeenten.

250 Mw. **Pels** (GL) is enthousiaster over het eerste voorstel, namelijk om de bijeenkomsten gedurende de gehele Statenperiode te organiseren en na twee jaar de behoefte bij de gemeenten te inventariseren.

255 Gedeputeerde **Van der Hoek** meldt dat het juist de bedoeling is dat de kleinere gemeenten zich in eerste instantie richten op de 100.000-plus gemeenten om samen in de regio het beleid vorm te geven en elkaar te ondersteunen. Hij vindt het niet juist om aan de provinciale vergadertafel te bepalen wat het beste is voor anderen om wel of niet te doen, mede omdat het geen kerntaak van de provincie is. De gemeenten hebben er juist de voorkeur aan gegeven om de bijeenkomsten samen met de 100.000-plus gemeenten/kerngemeenten
260 regionaal te organiseren. Dan kan over een jaar een bijeenkomst worden georganiseerd om de ervaringen te toetsen. Hij handhaaft de reactie van GS dat het twee keer per jaar organiseren van dergelijke bijeenkomsten te veel van het goede is wanneer daar bij de gemeenten geen behoefte aan bestaat.

265 Mw. **Lagerveld** (VVD) is het er mee eens dat de provincie niets moet opleggen maar wel de ruimte moet bieden. Wanneer mensen er geen behoefte aan hebben, dan hoeft er geen werkgroep geïnstalleerd te worden. Daarom wordt het voorstel om na een jaar te bekijken hoe gemeenten met dit onderwerp omgaan, ondersteund.

270 Gedeputeerde **Van der Hoek** benadrukt dat de behoefte aan een roze werkgroep in de organisatie al actief is geïnventariseerd, maar hij zegt toe deze ronde nogmaals breed te organiseren en de mate van belangstelling te melden aan de commissie.

275 Mw. **Van Andel** (CDA) roept de indieners op om samen met GS een oplossing te zoeken.

Dhr. **De Groot** (D66) wil zich tevens aanmelden als indiener van het voorstel en meewerken aan de uitdieping van het onderwerp. Voorgesteld wordt om in de volgende periode een aantal bijeenkomsten te plannen om de behoefte van gemeenten te inventariseren. Als er geen belangstelling voor is, dan houdt het op.

280 Mw. **De Meij** (50plus) is geen voorstander van dwang. Als er bij gemeenten geen belangstelling is, dan moet dat gerespecteerd worden.

285 Mw. **Doevendans** (PvdA) ondersteunt het voorstel om gedurende een periode bijeenkomsten te organiseren. Het vraagstuk van inclusief werkgeverschap en aannamebeleid kan wellicht betrokken worden in de HR-trainingen. De PvdA meldt zich graag aan als mede-indiener van het voorstel.

290 De **voorzitter** constateert dat het voorstel misschien in licht gewijzigde vorm – wellicht Statenbreed – geagendeerd wordt voor de volgende PS-vergadering op 4 februari a.s.

6.b. Energietransitie: Rapport diverse Rekenkamers inz. Energietransitie

295 Dhr. **Van Mekel** en mw. **Bijkerk** van de Randstedelijke Rekenkamer sluiten aan.

De **voorzitter** geeft het woord aan de hr. **Mekel** voor een korte toelichting op het rapport. Daarna kunnen commissieleden vragen stellen aan de opstellers van het rapport.

300 Dhr. **Van Mekel** geeft een korte toelichting op het rapport. Het was een bijzondere situatie omdat de vijf rekenkamers die op provinciaal niveau actief zijn, het inventariserende onderzoek in 12 provincies gezamenlijk hebben uitgevoerd. Er is geen waardeoordeel gegeven aan de resultaten per provincie in vergelijking met overige provincies. Een aantal zaken valt op. De doelstellingen van de provincies zijn ambitieus. Voor Noord-Holland gaat het om 14% hernieuwbare energie in 2020. De cijfers van 2016 tonen dat er 6% is gerealiseerd
305 en in 2050 moet dat 100% zijn. Overigens lopen deze cijfers achter bij de actualiteit maar de provincie doet er alles aan om de cijfers actueel te houden. Er moet nog het nodige gebeuren om deze ambities te realiseren, maar men moet zich realiseren dat de effecten vertraagd in

310 beeld komen. De verantwoording van het publieke geld is conform BBV, maar niettemin was
het moeilijk om de provincies te vergelijken op het gebied van de beschikbare middelen, want
de provincies starten vanuit verschillende posities, de middelen worden op verschillende
manieren besteed (in diverse soorten fondsen) en in verschillende programma's. Geadviseerd
wordt om de terminologie te harmoniseren, omdat anders moeilijk aan te tonen is wat de
inspanningen van de provincies in 2050 hebben opgeleverd. Uit het onderzoek komt naar
voren dat de provincies een belangrijke rol spelen bij de energietransitie, maar zij zijn niet de
315 enige. Het speelveld verandert voortdurend, daarom moet er een balans zijn tussen sturen op
doelen en het vertrouwen geven aan partners. De aanbevelingen zijn voor de 12 provincies
algemeen geformuleerd maar GS geven in hun reactie aan deze grotendeels te onderschrijven.
Een aantal wordt al uitgevoerd. In IPO-verband zal een aantal aanbevelingen gezamenlijk
worden opgepakt. De rekenkamers hebben het voornemen om de energietransitie
320 bijvoorbeeld een keer per bestuursperiode te evalueren.

Vragen aan de Randstedelijke Rekenkamer:

325 Dhr. **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt of de rekenkamers zich kunnen vinden in de specifieke
reactie van GS op de algemene aanbevelingen.

Dhr. **Van Mekel** kan zich vinden in de reactie van GS van Noord-Holland. De reacties van alle
provincies geven voor de rekenkamers geen aanleiding om hierop nog een keer inhoudelijk te
reageren.
330

Dhr. **Gringhuis** (GL) vraagt of gezien het vertraagde effect van de cijfers, pas in 2022 bekend
is of de doelstelling van 2020 is gerealiseerd.

335 Dhr. **Van Mekel** constateert dat de laatste cijfers die voor het onderzoek in 2018 beschikbaar
waren, dateren van 2016. Die vertraging vormt ook voor de provincies een probleem. Er
worden in Noord-Holland extra inspanningen verricht om de cijfers te actualiseren maar dat is
op dit moment nog niet mogelijk. De verwachting is dat dit zal verbeteren, want ook de
Klimaatmonitor wordt verder doorontwikkeld.

340 **Commissiebehandeling:**

Dhr. **Klein** (CU/SGP) dankt voor het opstellen van het rapport, maar de vraag is hoe de follow-
up plaatsvindt. Het lijkt enigszins gemakkelijk om de aanbevelingen van GS aan PS zo maar
over te nemen, want het gaat juist over de concrete invulling. Misschien is het wenselijk om
345 de aanbevelingen van de rekenkamer aan de nieuwe Staten voor te leggen en nader te
concretiseren. In dat kader wordt de rekenkamer gevraagd naar ideeën voor een concrete
vertaling. De reactie van GS is overwegend positief, maar er is wel een aantal voorbehouden
gemaakt en wanneer alle provincies hiertoe overgaan, dan wordt het doel van het rapport
ondergraven. Het eerste voorbehoud wordt bijvoorbeeld gemaakt bij het doorrekenen van de
350 effecten van de afzonderlijke instrumenten. GS stellen voor om eerst een expert judgement te
laten uitvoeren. De CU/SGP verzoekt GS nadrukkelijk om waar mogelijk, de resultaten wel
door te rekenen zodat er enig zicht ontstaat want anders lijken de aanbevelingen nutteloos te
zijn. Het is positief dat aanbeveling 4 wordt overgenomen. Bij aanbeveling 7.b. wordt ook een
voorbehoud gemaakt, dit betreft de omvang van hernieuwbare energie als percentage van het
355 finale energieverbruik, omdat het geen doel op zich is. Dat is ook zo, maar niettemin lijkt het
nuttig om deze omvang vast te stellen en te vergelijken. Daarom worden GS verzocht deze
informatie wel aan te leveren.

360 Mw. **De Meij** (50plus) vindt het rapport erg complex om te lezen. Zij mist concrete voorstellen
in het rapport. Uit artikelen in de pers blijkt dat een aantal provincies nu al niet kan voldoen
aan bijvoorbeeld het opslaan en doorleveren van elektriciteit. Hoe is deze stand van zaken in
Noord-Holland? Niet alle uitgangspunten van de provincies zijn hetzelfde, dus hoe kunnen
deze dan met elkaar worden vergeleken? Het is niet duidelijk wat het ontwerpbesluit precies
inhoudt.
365

Dhr. **Gringhuis** (GL) vond het ook een ingewikkeld stuk. Hij sluit aan bij de CU/SGP dat PS hun
rol moeten bepalen. Daarom wordt punt d. onderschreven, PS nemen de ambassadeursrol op
zich. Hij vraagt GS of het mogelijk is om de cijfers over de doelstellingen in 2020 eerder aan
te leveren dan pas in 2022.

370

Dhr. **Bouberg Wilson** (ONH) meent dat het algemene probleem is dat de opgaven aan de voorkant niet helder zijn en of de te nemen acties bij elkaar opgeteld de doelstelling wel gaan realiseren. Daarbij komt dat de taakstellingen misschien gewijzigd worden omdat de problematiek groter is dan nu wordt verondersteld. Niettemin moeten er wel afspraken gemaakt worden. Voorgesteld wordt om op basis van uniforme landsdekkende uitgangspunten de provinciale taakstelling te bepalen, die overigens weer geactualiseerd moet worden wanneer ontwikkelingen daar aanleiding voor geven. Op basis van de provinciale taakstelling kan besloten worden over de inhoud en actualisatie van de regionale energiestrategie voor de provincie. In de regionale energiestrategieën kunnen de ambities en kaders voor de korte en lange termijn vastgelegd worden voor het optimaal faciliteren van het realiseren van productiedoelstellingen. Na actualisatie van de ambities en kaders dient op basis van actuele procesinformatie geborgd te worden dat bijsturen waar nodig tijdig kan plaatsvinden. Dan ontstaat er een kader om ondanks alle bestaande onzekerheden snel en adequaat te kunnen reageren. Het feit dat de reactie van GS wordt gedeeld door de rekenkamers wordt toegejuicht.

375

380

385

Mw. **Klaassen** (D66) dankt de onderzoekers voor het gedegen werk, mede namens de leden van PvdD en de PvdA als vooruitgeschoven post voor de Randstedelijke Rekenkamer. Het rapport is inderdaad complex, mede omdat er heel veel informatie wordt aangeboden. Daarom wordt aangesloten bij het eerdere verzoek van commissieleden om een meer concrete formulering. Het is niet de bedoeling dat er een wedstrijdelement ontstaat tussen provincies, maar zo voelde het wel een beetje bij het lezen van de tekst. Erkend wordt dat het soms kan helpen om de ambities op te krikken. PS is nog niet echt aangehaakt bij de regionale strategieën om te beoordelen of de processen goed georganiseerd zijn en of de juiste partijen aan tafel zitten. De regionale strategieën moeten binnen 6 maanden nadat het klimaatakkoord is ondertekend, in concept afgerond zijn. Daarom is D66 benieuwd naar de voorstellen van de twee programmamanagers in Noord-Holland die hopelijk het advies concreter maken. Verzocht wordt om hier meer procesinformatie over te ontvangen zodat PS hun rol als ambassadeur kunnen spelen en kunnen beoordelen of de stakeholders goed zijn aangesloten. Om het draagvlak voor de energietransitie te laten groeien dienen alle partijen tijdig aangesloten te zijn.

390

395

400

Mw. **De Meij** (50plus) vraagt hoe geconcludeerd kan worden dat er veel meer draagvlak ontstaat.

405

Mw. **Klaassen** (D66) heeft gezegd dat de procesinformatie en de betrokkenheid van stakeholders nodig zijn om te kunnen borgen dat partijen op tijd zijn aangehaakt, zodat er kan worden gewerkt aan een groot draagvlak.

410

Mw. **De Meij** (50plus) vraagt of de burgers hierbij meegenomen worden.

Mw. **Klaassen** (D66) bevestigt dit. Dit is vergelijkbaar met de procedure bij de Omgevingsvisie.

415

Dhr. **Zoon** (PvdD) dankt voor het nuttige rapport van de rekenkamers en de positieve reactie van GS op de aanbevelingen. Het rapport stelt dat de provincie Noord-Holland streeft naar een goede mix van duurzame energie, maar de vraag is wat een goede mix is, aangezien een belangrijk deel van de mix afkomstig is van grootschalige kap van bossen en verbranding van bomen. In 2019 zal Nederland tot de 5 grootste houtpelletgebruikers/leveranciers van de wereld behoren. De inzet zal zeker zijn om alleen duurzaam gekapt hout te gebruiken, maar iedereen weet dat dit niet mogelijk is. De provincie blijkt het principe food before fuel te hanteren, maar dit zou vervangen moeten worden door nature before fuel. De energietransitie gaat over de overgang van een fossiele eindige vervuulende energiebron voor bedrijven naar een onuitputtelijke schone energiebron voor iedereen. Het concept van sociale windmolens van Urgenda geeft de mogelijkheid om lokaal te investeren in duurzame energie en dat raakt aan de kern van de energierol van de provincie. Daarom dienen GS het vergunningsbeleid voor kleine en sociale windmolens te versoepelen voor een transitie naar eerlijker lasten voor de burgers. Partijen die hierbij betrokken moeten worden, zijn bewonersgroepen, agrariërs en organisaties zoals Urgenda. GS houden een voorbehoud bij aanbeveling 6, indicator finaal energieverbruik als percentage van 1990. Die reactie is opvallend te noemen. Willen GS ervoor zorgen dat deze gegevens en cijfers toch boven tafel komen?

420

425

430

435 Dhr. **Haijen** (SP) bedankt de rekenkamer voor het rapport. Na de inhoudelijke invulling van de regionale energiestrategieën door alle betrokken partijen zal een meer concreet programma ontstaan. Het rapport vergelijkt instrumenten die de verschillende provincies inzetten en een van die instrumenten kan een Energiefonds zijn. In Noord-Holland bestaan al meerdere van dergelijke fondsen, zoals het innovatiefonds Noord-Holland en een programma Investeringsgereed Innovatief mkb Noord-Holland. De SP is groot voorstander van het inzichtelijk maken van hoe het geld van de fondsen bijdraagt aan de energietransitie, dus die 440 aanbeveling wordt van harte onderschreven. De verschillende vormen van energiefondsen worden zeker gesteund, omdat deze collectieve oplossingen mogelijk maken. Helaas ligt het zwaartepunt op dit moment bij het bedrijfsleven en op de aanbodkant bij innovatiesubsidies voor bedrijven. Het is vanzelfsprekend dat provincies van elkaar leren, daarom wordt de 445 betreffende aanbeveling zeker onderschreven.

Mw. **Bezaan** (PVV) bedankt de rekenkamer voor het rapport. De energietransitie is kostbaar en zal leiden tot gigantisch hoge rekeningen voor de burgers, terwijl er amper een noodzaak voor is. Het idee dat de provincie invloed kan uitoefenen op het mondiale klimaat is een vorm van grootheidswaanzin. Daarom ziet de PVV geen enkele rol weggelegd voor de provincie bij 450 de energietransitie.

Mw. **Lagerveld** (VVD) bedankt de rekenkamer voor het rapport. Het is inmiddels duidelijk geworden dat het landelijk concept klimaatakkoord dat nu wordt doorgerekend, voor de Noord-Hollandse burgers mogelijk veel geld gaat kosten. Daarom is ook de VVD Noord-Holland voorstander van realisme in de aanpak van de energietransitie. Rekening houden met het draagvlak in de samenleving moet ook bij het provinciale klimaataanpak prioriteit hebben. Hoe gaat de gedeputeerde het draagvlak in Noord-Holland de komende periode realiseren? 455

460 Dhr. **Klein** (CU/SGP) vraagt zich af hoe de VVD nu al kan weten dat de kostenverdeling gaat leiden tot veel kosten voor de burger en dat de verdeling niet eerlijk zal plaatsvinden. De verdeling is nog helemaal niet bekend.

Mw. **Lagerveld** (VVD) weet inderdaad nog niet hoeveel geld het gaat kosten, maar het is duidelijk dat de transitie erg duur wordt. De VVD is positief over de aanbevelingen van de rekenkamer aan PS en over de reactie van GS. De VVD zal de komende jaren bijdragen aan een gezamenlijke aanpak van de energietransitie met het nieuwe college, draagvlak creëren en het stellen van de juiste kaders voor de beleidsagenda energietransitie 2020 en verder. GS worden verzocht rekening te houden met het in ontwikkeling zijnde draagvlak in de 465 samenleving en PS voldoende gelegenheid te geven om mee te denken, juist in het vervolgproces. De energietransitie vraagt naast een coöperatief proces, ook om een transparante en flexibele aanpak en daar hoort een luisterend oor van een kritisch meedenkend PS zeker bij. Graag een reactie van de gedeputeerde hierop. De aanbeveling aan GS om PS over een jaar te informeren over de verwerking van de aan hun adres gedane 470 aanbevelingen wordt onderschreven. In hoeverre wordt naast de uitkomsten van de klimaattafel ook het programma van de RES'en verwerkt in de routeplanner 2050? Voor het draagvlak is van belang dat op programmaniveau het college samen met andere spelers in het veld tot een betrouwbare doorrekening van de ingezette instrumenten gaat komen en PS hierover regelmatig informeren. Kan de gedeputeerde zich inzetten voor de maximale mogelijkheden? Aanbeveling 5 om aan te sluiten bij het landelijk monitoringssysteem, wordt 480 omarmd door GS en dat wordt toegejuicht, want bij de introductie van het eigen regionale monitoringssysteem is al gewezen op het nut hiervan. Daarom is het goed te zien dat deze lijn in de praktijk nader invulling krijgt. Welke budgettaire gevolgen ontstaan er voor de portefeuille van de gedeputeerde?

485 Mw. **Doevendans** (PvdA) vraagt zich af hoe men ervoor kan zorgen dat het proces zo vloeiend mogelijk gaat verlopen gezien alle ontwikkelingen en verschillende invloeden met allerlei effecten. Er zijn allerlei deskundige partners en experts betrokken, maar PS is het kaderstellende orgaan. Hoe kunnen PS tijdig aanhaken en bijsturen zodat de juiste kaders worden meegegeven die ontwikkelingen niet tegenwerken? PS moeten goed aangehaakt zijn 490 bij de ontwikkelingen, mede met het oog op allerlei verschillende initiatieven en innovaties die ontstaan richting 2050. Hoe kan het proces zo vloeiend mogelijk verlopen en kan er naar aanleiding van het klimaatakkoord nog geschoven worden met de aanbevelingen en inbreng van PS?

- 495 Mw. **De Meij** (50plus) vindt het logisch dat eerst moet worden afgewacht wat de uitkomsten van het klimaatakkoord zijn en wat het de burgers gaat kosten en pas dan komt de kaderstellende rol van de provincie en de monitoring aan de orde.
- 500 Mw. **Doevendans** (PvdA) wil niet wachten met het nemen van initiatief. Zij benadrukt de noodzaak van een eerlijke verdeling tussen bedrijfsleven en burgers. Aan het begin van deze coalitieperiode is men hiermee gestart, er zijn allerlei fondsen in het leven geroepen die worden gecontinueerd. Ook die ontwikkelingen moeten gemonitord blijven worden en aangescherpt waar nodig.
- 505 Mw. **De Meij** (50plus) vindt de PvdA en CU/SGP erg naïef, want uit allerlei reacties van burgers in de afgelopen periode blijkt veel onrust te bestaan over de enorme toename van de energiebelasting sinds 1 januari jl. en het feit dat de industrie vooralsnog geen of slechts een minimale bijdrage gaat leveren aan het klimaatakkoord. De burgers zijn straks de sigaar, dat is duidelijk.
- 510 Dhr. **Klein** (CU/SGP) heeft nog geen enkele partij gehoord die voorstander zou zijn van een oneerlijke verdeling van de kosten van de energietransitie. Iedereen is ervan overtuigd dat de kosten eerlijk moeten worden verdeeld. Als men nu als provincie niets doet, dan worden de burgers straks met nog grotere problemen opgezadeld. Er moet nu actie worden genomen.
- 515 Mw. **Doevendans** (PvdA) sluit zich aan bij de CU/SGP. De landelijke PvdA wil juist de heffing bij de bedrijven neerleggen, daarom wordt gerekend op een eerlijke verdeling. PS moeten de kaders stellen ook na het klimaatakkoord, maar gezien de complexiteit moeten PS hun kaderstellende rol nog nader definiëren. Het is van belang om voortvarend door te gaan, maar de organisaties mogen niet door de provincie geblokkeerd worden bij het realiseren van de stip op de horizon in 2050.
- 520 Dhr. **De Kam** (CDA) vindt het goed om aan het einde van deze Statenperiode terug te kijken naar de duurzame ambitie en daadkracht van de coalitie. In het rapport zijn de middelen die de provincie ter beschikking heeft gesteld, niet bij elkaar opgeteld, maar uit de optelling die hijzelf gemaakt heeft, blijkt dat inmiddels 150 miljoen euro beschikbaar is gesteld voor de energietransitie. Noord-Holland wendt de middelen vooral aan als vliegwiel voor innovatie, waardoor de impact vele malen groter is dan de concrete investering. De actualiteit van de data is net als in de energiemonitor pilot van vorig jaar achterhaald. Kan de ambitie om in 2020 14% van de benodigde energie duurzaam op te wekken gehaald worden? Daarvoor zou 14% van 250 PJ duurzaam opgewekt moeten worden. In 2016 zat men rond 15 PJ. Wordt de gerealiseerde 685,5 MW wind op land meegenomen in dit getal? Ligt men op koers voor het tussendoel van 14% in 2020? Hoe kijkt de gedeputeerde naar het formuleren van concrete tussendoelstellingen voor de relatief korte termijn met het oog op de doelstellingen op lange termijn tot 2050, met uitzondering van de tussendoelen van 14% in 2020 en 16% in 2023? Het ligt voor de hand om met de tussendoelen aan te sluiten op de ijkmomenten van het Rijk op basis van de Klimaatwet, een klimaatplan per 5 jaar. Hoe kijkt de gedeputeerde hiernaar? Is het inderdaad de bedoeling dat de provincies het eigen energieverbruik duurzaam gaan opwekken? Is de rol van de provincie in het klimaatakkoord helderder geworden in het gepresenteerde ontwerp Klimaatakkoord?
- 530
- 535
- 540
- 545 Dhr. **Van Mekel** meldt dat aan PS één aanbeveling is gegeven en die richt zich op hoe de volksvertegenwoordiging kan omgaan met netwerksturing. Het is niet eenvoudig om hier concreet invulling aan te geven, omdat de rekenkamer niet op de stoel van de volksvertegenwoordiging wil gaan zitten. Wel is gesignaleerd dat er na de tweede wereldoorlog een plangeleide periode ontstond (de overheid maakte plannen die werden uitgevoerd), maar dat is in toenemende mate niet meer het geval. De provincie is niet de alleenbepaler in de energietransitie, daarom moet er in het speelveld sturend worden geopereerd. Om de doelstellingen te bereiken moet daarom samengewerkt worden met andere partijen in het kader van proceslegitimiteit. Hierbij spelen de regionale energiestrategieën een grote rol. Hieraan kunnen PS samen met GS doelstellingen meegeven zonder alles dicht te regelen, want er moet ook rekening gehouden worden met de wensen van de andere partners.
- 550
- 555 Dhr. **De Kam** vraagt hoe de doelstellingen nader geconcretiseerd kunnen worden.

560 Dhr. **Van Mekel** antwoordt dat er een concrete doelstelling is geformuleerd, namelijk 100% hernieuwbare energie in 2050. Het gaat om de weg naar het realiseren van deze doelstelling in 2050. Daarom wordt geadviseerd aan te sluiten op de ijkmomenten van bijvoorbeeld het Rijk (2020, 2023, 2030, 2050). Daarmee kan men de vinger aan de pols houden. Voor de realisatie van 685,5 MW Wind op land in Noord-Holland wordt verwezen naar figuur 13, pagina 54 van het rapport, waarin de stand van zaken van wind op land 2017 vermeld staat.

565 Dhr. **Klein** (CU/SGP) vraagt naar de gevolgen van de voorbehouden die gemaakt worden door de colleges van de diverse provincies.

570 Dhr. **Van Mekel** meldt dat er voldoende goede wil en dynamiek is bij de provincies, maar de echte kracht moet wel komen uit IPO-verband omdat provincies het in hun eentje niet gaan redden.

575 Gedeputeerde **Van der Hoek** benadrukt dat vandaag enkel de inhoud van het rapport voorligt en niet de aanpassing of versnelling van het beleid. Het gaat nu om de vraag hoe de provincies elkaar kunnen versterken en wat zij zelf kunnen doen. De provincie is een van de vele spelers in het veld, dus de provincie bepaalt niet alles zelf. In de routeplanner staat aangegeven wanneer de stand van zaken wordt getoetst en ook wordt de periodieke staat en voortgang van de energietransitie voorgelegd. Besluitpunt 2: GS stellen voor dit punt te koppelen aan de monitoringssystematiek van de nieuwe beleidsagenda, afgestemd op het klimaatakkoord. Daarbij kan worden ingegaan op de aanbevelingen, reden waarom een extra rapportagemoment overbodig lijkt. De voorbehouden van GS zien vooral op de beperkingen in de al of niet tijdige uitvoerbaarheid van maatregelen. GS trachten zoveel mogelijk door te rekenen, maar soms ontbreken daar de juiste instrumenten voor. Agendapunt 7.b., 1990: De cijfers zijn echt niet beschikbaar en er is geen mogelijkheid om deze eerder op tafel te leggen. Het concreter maken van de kaders en doelstellingen gebeurt aan de hand van de RES'en die worden voorgelegd aan PS. Daarmee hebben PS gelegenheid om aanpassingen in de uitvoering door te voeren en maatregelen concreter te maken.

585 Dhr. **Bouberg Wilson** (ONH) heeft een procesgang aan de voorkant geschetst om tijdens de rit tot bijstelling van de kaders te komen, omdat op dit moment de doelstelling van de (wellicht extra) taakstelling van het Klimaatakkoord nog niet bekend is.

590 Gedeputeerde **Van der Hoek** bevestigt dat het proces nog open ligt en er zijn nog veel vragen die beantwoord moeten worden. Na vaststelling van het klimaatakkoord zal er voor PS een traject volgen om uiteindelijk tot besluitvorming te komen. Het is bijzonder dat een aantal partijen nu al weet dat de kosten voor de burgers enorm gaan oplopen, want het ontwerp Klimaatakkoord moet nog definitief vastgesteld worden. Bovendien heeft het IPO een eerlijke lastenverdeling als randvoorwaarde gesteld om door te praten. De verdeling van de kosten is nog steeds onderwerp van gesprek en dit zal steeds opnieuw een belangrijk punt zijn in de reactie aan Den Haag. Er zal ook een bestuurslastenonderzoek volgen om de kosten van de taken voor de provincie voor de energietransitie te bepalen. Eerst moet de doorrekening van het klimaatakkoord bekend zijn alvorens een oordeel gevormd kan worden. De budgettaire gevolgen van de aansluiting bij de landelijke monitor kunnen nu nog niet geschetst worden, dat wordt onderdeel van de uitwerking. Los van wat er rond het klimaatakkoord speelt, is er al veel beleid geformuleerd om de doelstellingen te halen en dat beleid wordt gewoon doorgezet, overigens wel in samenhang met het klimaatakkoord. Uiteindelijk is het criterium losgelaten dat de provincies voor hun eigen energieopwekking moeten zorgen. De provincie speelt diverse rollen, aanjagen en faciliteren en innovatie bevorderen maar gelijktijdig moeten de afspraken uit het klimaatakkoord gehandhaafd worden. Deze diverse rollen zullen wellicht altijd blijven bestaan.

610 *Tweede termijn*

615 Mw. **Bezaan** (PVV) meldt als voorbeeld van een oneerlijke lastenverdeling dat er voor 2050 6 miljoen huizen van het gas moeten worden gehaald waarvan de kosten 18.000 euro per woning bedragen. In december 2018 hebben 24 onderzoekers en experts een manifest opgesteld waarin een ander oordeel over het klimaatakkoord wordt gepresenteerd. Wellicht kan de gedeputeerde daar ook kennis van nemen om tot een meer genuanceerd oordeel te komen.

620 Dhr. **Klein** (CU/SGP) vraagt of de PVV ervan op de hoogte is dat de ondertekenaars van dit manifest geen klimaatwetenschappers zijn en dat degenen die zich professor noemen, allemaal gepensioneerd zijn.

625 Mw. **Bezaan** (PVV) meent dat wanneer mensen gepensioneerd zijn, zij nog wel degelijk van waarde kunnen zijn voor de maatschappelijke discussie. Emeritus hoogleraar Kees de Lange is een natuurkundige en geen klimaatkundige, maar ook in de natuurkunde heeft men te maken met natuurwetten.

Mw. **Klaassen** (D66) vraagt hoe de PVV dan de verwarming van huizen in 2050 voor zich ziet.

630 Mw. **Bezaan** (PVV) heeft een voorkeur voor de toepassing van thorium voor de verwarming.

Dhr. **De Kam** (CDA) wil nog even nadenken over het formuleren van een voorstel en/of opdracht voor de nieuwe PS.

635 Mw. **Lagerveld** (VVD) vraagt of GS kunnen kijken wat wel mogelijk is in het kader van het opstellen van betrouwbare doorrekeningen met het oog op het creëren van draagvlak.

640 Dhr. **Klein** (CU/SGP) vindt het een goede suggestie van het CDA om het iets explicieter te maken. De uitleg van de rekenkamer over de uitvoering van netwerksturing is helder. Naast het overnemen van de aanbevelingen in de voordracht kunnen de nieuwe PS samen met de nieuwe GS een plan opstellen om de netwerksturing te realiseren.

645 Mw. **De Meij** (50plus) weet nog niet of zij het voorstel kan steunen, omdat de uitkomsten van het klimaatakkoord op dit moment nog niet bekend zijn.

650 Gedeputeerde **Van der Hoek** heeft het onderzoek van de 24 wetenschappers gelezen en er kennis van genomen, maar zijn bezwaar bij het voorbeeld van de PVV is dat er een generiek bedrag van 18.000 euro wordt genoemd dat de aanpassing van de huizen voor iedereen gaat kosten, terwijl het bij verduurzaming juist om maatwerk gaat want elke woning is anders. Bovendien is het niet juist dat er aan de voorkant wordt uitgegaan van het feit dat het niet betaalbaar is. Bovendien is reeds erkend dat de betaalbaarheid en de lastenverdeling terechte zorgpunten zijn. Daarom wil het IPO eerst de doorrekening van alle maatregelen afwachten en er dan pas een oordeel over vormen want de lastenverdeling is een zwaarwegend punt. In antwoord op de vraag van de VVD wordt verwezen naar het antwoord van GS over de doorrekenbaarheid.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht wordt doorgeleid naar PS.

660 7. Rondvraag portefeuille dhr. Van der Hoek en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

665 Dhr. **Klein** (CU/SGP) refereert aan de beantwoording van de schriftelijke vragen over de twee initiatiefvoorstellen over maatschappelijk verantwoord inkopen en groene energie. Het wordt op prijs gesteld dat GS zich hier enorm voor hebben ingezet. Er is een collectief gevormd voor de stroominkoop waarmee additionele opwekcapaciteit wordt gerealiseerd. In het kader van mvo is al veel ondernomen en er volgt nog een rapportage. Een punt is nog niet geconcretiseerd, namelijk het stimuleren van goede werkomstandigheden bij de productie van elektronica. Er is contact geweest met de organisatie Electronic Watch, maar dit heeft niet geleid tot een opdracht of concrete samenwerking. Zijn GS bereid die samenwerking te onderzoeken en alsnog aan te gaan?

675 Gedeputeerde **Van der Hoek** antwoordt dat de mogelijkheid van samenwerking met Electronic Watch nog steeds onderzocht wordt. De commissie zal worden geïnformeerd zodra er iets te melden is over de vorderingen. GS staan hier positief tegenover.

8. B-Agenda Economie, Toerisme en Recreatie, Internationale Marketing en Acquisitie, Sponsoring en Subsidies Algemeen

680 8.a. De Kop werkt: jaarprogramma 2019/voortgangsrapportage 2018 en Maatschappelijke en Economische Effectrapportage

685 Mw. **Bezaan** (PVV) concludeert dat er veel projecten met de voorbereiding zijn gestart maar de uitvoering blijft achter, omdat participatie, planologische procedures en aanbestedingen veel tijd kosten. In 2019 zouden vele projecten uitgevoerd moeten worden, maar bij een aantal loopt de uitvoeringsfase langer door dan de voorziene vier jaar in het programma. De verwachting is daarom dat het programma na 2020 deels zal doorlopen. Wat zijn de financiële consequenties voor de maatschappelijke en economische effectrapportage na 2020 waarvan de metingen medio 2020 starten?

690 Dhr. **Bouberg Wilson** (ONH) constateert bij destiniatiemarketing dat juist het aantal reële bezoekers aan de Kop bepaalt of de investeringen in 'de Kop werkt' succesvol zijn en niet het aantal bezoekers van de website. Voorgesteld wordt om als het budget per einddatum niet volledig besteed is, dit ook na de einddatum beschikbaar te blijven stellen, zoals voor de bewonersparticipatie. Is een halfjaarlijkse evaluatie waar veel geld en tijd mee gemoeid is, een werkbare situatie, mede gezien de beperkte vorderingen waarvan sprake is?

700 Dhr. **Zoon** (PvdA) is blij dat de rapportages kwalitatief verbeterd zijn, maar er moet kritisch worden gekeken naar de bestedingen van de gelden binnen de kaders van de overeenkomst. Gebleken is dat veel projecten stroef verlopen, maar daar maakt men nu nog geen punt van.

Mw. **Van Rooij** (PvdA) sluit aan bij de vraag van de PVV over de vertraging in het programma en de personele en financiële consequenties voor de provincie en deelnemende gemeenten. Hoe kijken GS naar het trage verloop van de projecten?

705 Mw. **Lagerveld** (VVD) constateert ook de vertraging in de uitvoering en er komt een aantal nieuwe projecten aan. Gaat de vertraging leiden tot grotere financiële consequenties voor de provincie?

710 Dhr. **Gringhuis** (GL) sluit zich aan bij de vraag van de PVV. GL is blij met de nulmeting voor de Maatschappelijke en Economische Effect Rapportage, zodat na afloop van het programma kan worden vastgesteld of de investering van 30 miljoen euro effect heeft gesorteerd. Hoe wordt over twee jaar vastgesteld of men tevreden is over de uitkomsten van het programma? Er is een duidelijke doelstelling geformuleerd maar de cijfers in het doelscenario zijn dermate algemeen dat men er alle kanten mee op kan. Hoe kijkt de gedeputeerde hier tegenaan? De aandacht voor duurzaamheid lijkt bij sommige projecten te leiden tot greenwashing en dat vindt GL een gevaarlijke ontwikkeling.

720 Mw. **Van Andel** (CDA) vindt het jammer dat er minder projecten zijn afgerond dan gehoopt, maar het is aan de regio en dat kan helaas niet afgedwongen worden door de provincie. Dit proces wordt ook beïnvloed door de noodzakelijke onderlinge afstemming en samenwerking tussen vier gemeenten. Bovendien moet er naar andere financiering worden gezocht, de omstandigheden veranderen snel en er zijn nieuwe portefeuillehouders aangetreden in 2018. De verantwoording over de inhoud van de projecten vindt plaats in de gemeenteraden en daar bestaan ook zorgen over de uitvoeringskracht en voortgang van sommige projecten. Een aantal bestuurders is heel blij met het programma, maar het project kent geen precedent en is volledig nieuw omdat het Wieringerrandmeer destijds niet doorging. Wat zou de gedeputeerde anders gedaan hebben als hij op het proces terugkijkt?

730 Dhr. **Bakker** (D66) vraagt of de voorgestelde projecten inderdaad de juiste projecten zijn die gaan zorgen voor deze eenmalige impuls in de regio. Uit de nulmeting valt op dat er een groot personeelstekort is in de Kop waar nota bene 40.000 banen zijn gecreëerd. Dat is een gigantisch tekort. Wie gaan die banen invullen, voor wie vinden de investeringen plaats, hoe wordt dat opgelost? Met de voorgestelde projecten gaat men het niet redden. Hoe kijkt de gedeputeerde hiernaar en hoe vinden de gesprekken in de regio plaats? Hoe gaat men in de pas lopen met het oog op het personeelstekort?

Dhr. **Haijen** (SP) wacht de antwoorden op de gestelde vragen af.

740 Dhr. **Klein** (CU/SGP) verzoekt de focus te blijven houden op het realiseren van de doelen. Bij
destinatiemarketing bleken er veel digitale bezoekers te zijn, maar het gaat uiteindelijk om de
aantallen echte bezoekers.

745 Gedeputeerde **Bond** meldt dat het programma door de regio zelf is opgesteld en die is daar
ook verantwoordelijk voor. Het is goed dat de vier gemeenten redeneren vanuit het regionale
belang want dat was de eerste stap. Dit proces heeft voor alle betrokkenen langer geduurd
dan verwacht, mede omdat de gemeenten kritisch zijn over de eigen projecten ter versterking
van de regionale economie. De regioraad is een samenwerking van vier gemeenten op
raadsniveau en die voert de controle uit. Dat is een passende structuur voor het
750 gebiedsprogramma. De provincie heeft echter een vetorecht op alle projecten en deelnemers.
37 van de 50 projecten zijn opgepakt, waarbij 2019 een cruciaal jaar wordt voor de
uitvoering. De regioraad evalueert elk half jaar. De projecten raken alle portefeuilles zodat GS-
leden bij toerbeurt deelnemen aan het overleg over de agenda voor de Kop werkt. Die
structuur werkt prima en is voor herhaling vatbaar bij vergelijkbare toekomstige initiatieven.
755 De enige kosten bij een langere looptijd van het programma zijn de proceskosten. Hierbij gaat
het bijvoorbeeld om personeelskosten en de kosten van de regioraad. Het kleine team
functioneert goed en acteert snel. De monitoring van de bestedingen van de bezoekers vindt
plaats door het Ontwikkelingsbedrijf, dus het gaat niet enkel om de digitale bezoekers van de
website, hoewel dat ook een interessant gegeven is omdat daaruit blijkt of doorgeklikt wordt
naar websites zoals booking.com en Trivago. Het programma van collega Tekin, Take and
760 Connect en het programma van technisch personeel in de Kop zijn aparte programma's. Het
gaat om parallelprojecten in de Haven en deze projecten versterken en ondersteunen elkaar.
Deze zijn cruciaal voor de werkgelegenheid. Een aantal projecten betreft onderzoeken die
moeten leiden tot een volgende stap in het project. De regio is voldoende kritisch op de
projecten en men houdt elkaar scherp. **Het antwoord op de vraag wanneer men tevreden is
765 over de resultaten, volgt midden 2019, omdat pas recent is gestart met de uitvoering. Op dat
moment ontstaat er ook zicht op de eerste evaluatie van de regioaad.**

Tweede termijn

770 Dhr. **Bakker** (D66) is positief over de onderlinge aansluiting en verwevenheid van projecten
uit de Kop met lopende projecten. Het lijkt niet juist dat de provincie een veto uitspreekt over
projecten, omdat het om een programma van de regio gaat. Wellicht kan het zwaartepunt in
de verdeling van het geld – mede naar aanleiding van de nulmeting – in de projecten
775 verschoven worden naar de grote opgave bij het personeelstekort en iets minder naar
ruimtelijke projecten in de kernen.

Dhr. **Bouberg Wilson** (ONH) stemt in met het vaststellen van het concept jaarprogramma
2019 en de voortgangsrapportage 2018. Verzocht wordt wel om de tekst van de
Maatschappelijke en Economische Effectrapportage 'voor kennisgeving aan te nemen' te
780 wijzigen in 'voor kennisneming aan te nemen'.

Gedeputeerde Bond zal de tekst zoals voorgesteld, aanpassen. Het grootste deel van de
785 projecten heeft niet alleen gevolgen voor de regionale economie, maar ook voor het
maatschappelijke aspect, want uiteindelijk gaat het om het totaalpakket. De prioriteit ligt bij
de economische versterking en het vervullen van de grote aantallen vacatures.

9. Rondvraag portefeuille dhr. Bond en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

790 Er zijn geen vragen.

Gedeputeerde **Bond** meldt in het kader van de ontwikkelingen bij de Jaagweg, Distriport dat er
op 5 februari a.s. een bijeenkomst in de avond gepland staat om samen met wethouder Van
795 der Pol met de omgeving in gesprek te gaan over het aanleggen van een zonneweide. De
commissieleden zijn hiervoor van harte uitgenodigd.

10. Sluiting

800 De **voorzitter** dankt alle aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 21.00 uur.

Pagina 15

11. C-agenda Algemeen
- 11.a Heel PS: Maandelijks MRA raads- en Statenleden bericht - editie 21 (C-agenda M&F en EEB 21-1-2019, NLWM en R&W 24-1-2019)
- 805 11.b Brief GS aan PS inz. Voortgang uitvoering motie 110 aanvullende initiatieven coalitieakkoord (C-agenda alle commissies: M&F & EEB 21-01-2019 / NLWM & R&W 24-01-2019)
- 11.c Heel PS: Brief GS aan PS inz. regiodeals in Noord-Holland (C-agenda M&F en EEB 21-1-2019 en NLWM en R&W 24-1-2019)
- 810 11.d Heel PS: Maandelijks MRA raads- en Statenleden bericht - editie 22 (c-agenda M&F en EEB 21-1-2019, NLWM en R&W 24-1-2019)
12. C-agenda Energie, Duurzaamheid, Circulaire Economie, Bestuur, Culturele Infrastructuur, Inkoop (algemeen) en Archieven (Van der Hoek)
- 12.a Bestuur: Brief GS aan PS inz. arhi-procedure Gooi en Vechtstreek (c-agenda EEB 21 januari 2019)
- 815 12.b Cultuur/erfgoed : Brief GS aan PS inz. Brief GS aan PS inz. Regioprofiel MRA 2019-2024 "Meer dan de delen, programma Kunst, Cultuur en Erfgoed (C- agenda EEB 21-1-2019)
- 12.c Mobiliteit: Ontwikkelstrategie Energie Noordzeekanaalgebied (C-agenda M&F (leidend) 21-01-2019 & EEB 21-01-2019)
- 820 12.d Bestuur: Brief van GS aan PS inz. WOB-verzoek concept beleidskader gemeentelijke herindeling (C-agenda EEB 21-1-2019)
13. C-agenda Economie, Toerisme en Recreatie, Internationale Marketing en Acquisitie, Sponsoring en Subsidies Algemeen (Bond)
- 825 13.a Mobiliteit/Toerisme: brief Noordzeekanaalgebied inz. zeecruise in het NZKG (C-agenda M&F 26-11-2018 en EEB 21-1-2019)
- 13.b Economie: Brief GS aan PS inz. Regionale detailhandelsvisie Zuid- Kennemerland (C- agenda EEB 21-1-2019)
- 830 13.c Economie: Brief GS aan PS inz. Garantstellingen breedband buitengebied (C- agenda EEB 21-1-2019)
- 13.d Economie: Brief GS aan PS inz. derde tranche Pallas (C-agenda EEB 21-1- 2019)
- 13.e Economie/Ruimte: Brief GS aan PS inz. Eindrapportage West-as (C-agenda EEB 21-1- 2019 en R&W 24-2-2019)
- 835 13.f Economie: Brief GS aan PS inz. nieuwe beslissing op bezwaar hangende beroep WOB Distriport (C-agenda EEB 21-1-2019)
- 14 C-agenda Communicatiebeleid, integriteit, PS/GS zaken, juridische zaken en intern. betrekkingen/public affairs
- 840 14.a Integriteit: Brief GS aan PS inz. Beleidsplan Integriteit 2019 (C-agenda EEB 21- 1-2019)
- 15 C-agenda Recreatieschappen en Onderwijs en Arbeidsmarkt (Tekin)
- 15.a Recreatieschappen: agenda vergadering AB Twiske-Waterland 6 december 2018 (de stukken die bij de agenda horen kunt u inzien op de site van het recreatieschap) (C- agenda EEB 21-1-2019)
- 845 15.b Arbeidsmarkt: Brief GS aan PS inz. Ondertekening Regionaal Skills-akkoord Metropool Regio Amsterdam en Verkenning Individuele leerrekening voor tekortberoepen (C- agenda EEB 21-1-2019).
- 15.c Recreatieschappen: agenda vergadering AB RAUM 11 januari 2019 (C-agenda EEB 21-1- 2019; de openbare stukken die bij deze vergadering horen kunt u downloaden op de site van het recreatieschap).
- 850